

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LI. Bononien. Census. De jurisdictione Cardinalis Legati in prima instantia, quando intret, Et an etiam in casibus, ad quos ejus facultates non extenduntur, sit prorogabilis de partium consensu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

undè inferebant casum esse extra quæstionem.

6 Contrarium, etiam cum sensu veritatis, dicebam probabilius, quoniam à territorio temporali non benè infertur ad spirituale vel econtra, ut suprà frequenter in *Toletana disc. 1.* & in aliis habetur; Unde stant simul, illum locum quoad fines temporales reputari de districtu, tam ad effectum statutorum Urbis, quam etiam successivè jurisdictionis Senatoris & Capitoli cum similibus, & tamen diversum esse quoad fines spirituales, metiendos ex situatione ipsius Ecclesiæ Cathedralis, cujus diœcesis dicitur territorium constituens corpus individuum, quod diverso Jure censi non debet, unde propterea magna differentia est inter unam, & alteram jurisdictionis speciem.

7 Quod clarè comprobati observabam ex dispositione *Sac. Conc. Trid. Sess. 24. de reformat. cap. 9.* occasione jurisdictionis, quæ delegatur in locis *Nullius* Episcopo viciniore, quia vicinitas ex Concilii contextu regulatur ab ipsa Ecclesia Cathedrali, non autem à loco, in quo casus contingat, firmant *Barbos. in collectan. ibidem num. 4.* & *Fagnan. in cap. nullus de Parochis num. 25.* ubi testatur ita decisum per Sac. Congregationem, atque ita passim servat usus.

8 Dicebam ulterius, Vicarium Urbis non considerari tanquam Vicarium Papæ uti Papæ & Episcopi Ecclesiæ universalis, sed solum tanquam Episcopi Urbis, ita contradistincti, juxta ea quæ de hac distinctione habentur firmata in *Romana hereditatis 28. Aprilis 1659. coram Meltio dec. 62. post collationes Bondonis* de qua habetur actum pro illis de *Rochis sub tit. de fideicommissis*, & habetur magis ex professo tractatum infra *sub tit. de præminentis in Urbinaten. juris metropolitici, disc. 1.* ubi quod hic districtus reputatur tanquam species diœcesis hujus Episcopatus, quem incongruum videtur esse sine diœcesi, atque habere fines adeò restrictos intrâ agrum Romanum, ita ut Episcopi intrâ hujusmodi ambitum existentes, speciem habere videantur Coadjutorum & Vicariorum subordinatorum, absque eo quod intret incompatibilitas seu monstrum, de quo in *cap. quoniam in plerisque §. prohibemus de off. ordinarii*, dandi scilicet duos Episcopos in eodem territorio, ne detur monstrum duorum capitum in uno corpore, Cum id procedat, quando ambo prætenderent jus cœquale, & omninò independens, ita ut quilibet capitis figuram gerere velit in eodem corpore, secus autem compatibiliter & subordinatè, ut frequenter *hoc tit.* Quæ ratio adaptabilis non est, ubi Cathedralis est extrâ hujusmodi districtum seu ambitum, & consequenter intrat dicta incompatibilitas seu monstrum.

Motivabam quoque de incompetencia hujusmodi cumulativæ etiam intrâ districtum, quasi quod illa proveniret ex *Constitutione 36. Pauli III.* cui proindè derogatum fuit per generalem omnium obstantiarum derogationem contentam in *Sac. Conc. Trid. Sess. 24. de Reformat. cap. 20.* ut causæ omnes in prima instantia per locorum Ordinarios cognosci debeant, & cum quo præsupposito processit Signatura in una *Farsen. de mense Novembris 1646. proponente Dondino*; Verùm, reflectendo ad veritatem, istud motivum non videbatur tutum, quoniam dicta cumulativa non videtur resultare ab aliquo particulari privilegio, sed à dicta ratione juris diœcesani, quod fortè prætendi posset protrahi etiam ad centum miliaria, quantum importabat antiquus Urbis districtus, ut in *dicta Urbinaten. disc. 1. sub tit. de præminentis*, quasi quod moderna restrictio ad 40. utpotè

facta per Statutum circa temporalia, attendi non debeat quoad spiritualia, super quibus Senator & Populus non poterant se ingerere, sed quia observantia est in contrarium, undè tacita Papæ voluntas & approbatio exindè resultasse videtur, idcirco illa dividendam non est, firmo tamen remanente dicto antiquo ambitu, seu districtu, saltè in ordine ad territorium provinciale seu metropoliticum, ne scilicet intrâ illum alter Metropolitanus existat juxta ea, quæ habentur in *dicta Urbinaten. juris Metropolitici*; Unde propterea credebam, rectè subsistere istam cumulativam intrâ modernum districtum, respectu tamen illarum diœcesum, quarum Cathedrales intrâ illum sitæ sunt, ita ut earum Episcopis congruat dicta ratio subordinationis, qua posita dari etiam potest cognitio causarum ultrâ dictum ambitum respectu locorum diœcesis, qui magis distarent, & sic ista restrictio, ita se habet ad lucrum, ac damnum respectivè, quæ omnia discursivè deducebantur, & in ratione motivandi; Hucusque tamen occasio non dedit id formiter disputandi, ac maturum judicium deluper reformandi.

BONONIEN. CENSUS

P R O

LUDOVICO DE MARTELLIS

C O M

ALBERTO ET FULVIO
DE GRASSIS.

Casus disputatus in signatura Iustitiæ,
quoad hunc punctum non
resolutus.

De jurisdictione Cardinalis Legati in prima instantia quando intret, Et an etiam in casibus, ad quos ejus facultates non extenduntur, sit prorogabilis de partium consensu in præjudicium Ordinarii; Et de materia prorogationis jurisdictionis judicis aliàs incompetentis.

S V M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **C**ausa in prima instantia cognoscenda coram locorum Ordinariis.
- 3 **B**ononia adest provisio particularis favore Archiepiscopi.
- 4 **S**ubditus non potest prorogare jurisdictionem judicis incompetentis in præjudicium sui superioris.
- 5 **B**aro petit remissionem Vasalli quamvis in aliam Curiam consentientis.
- 6 **D**eclaratur conclusio, de qua num. 4. cum distinctione casuum.
- 7 **D**e differentia in hoc inter jus civile, & Canonicum.
- 8 **E**tiam in casu, in quo subditus non potest prorogare jurisdictionem incompetentis, actum subsistitur in ejus præjudicium.
- 9 **L**egatus est index competens clericorum, & concurrat cum quolibet Ordinario.
- 10 **O**bservantia quando & ad quem effectum sit considerabilis.

DISC. LI.

DISC. LI.

1 **C**UM Martellus pulsasset coram Legato Bononiæ, seu ejus Officialibus illos de Grassis tanquam hæredes debitoris census ad solutionem fructuum, atque reis conventis in jurisdictionem consentientibus, per Auditorem Generalem ab eodem Legato deputatum, relaxatum esset mandatum executivum, interposita appellatione, & assumpta disputatione in Signatura Justitiæ super modo illam committendi, An scilicet cum clausula sine præjudicio executionis, ut in executivis, & de sui natura suspensivam appellationem non admitrentibus rescribi solet, Vel potius cum clausula suspensiva seu translativa executionis, ut etiam in executivis, & privilegiatis ratione nullitatis, vel injustitiæ rescribi solet, & super quo rescribendi modo pro impedienda executione, ferè omnes hujus Tribunalis disputationes habentur; Inter cæteras nullitates, quæ ex parte appellantium deducebantur pro obtinendo rescripto, etiam ad effectum suspensivum, erat illa defectus jurisdictionis, quoniam cum ipsi essent clerici, non poterat

2 causa coram alio iudice in prima instantia tractari quam coram Archiepiscopo tanquam loci Ordinario ex dispositione Sac. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. ubi in specie inhibetur Legatis, ne se ingerant in causis primæ instantiæ, illas cognituri in gradu appellationis.

3 Clarius verò dicebatur id procedere in hac diocesi Bononiens. ob speciales litteras Gregorij XV. desuper providentes, ne Legatus in causis fori Ecclesiastici primæ instantiæ se ingerat, præterquam in illis criminibus, pro quibus imponenda veniret pœna ultimi supplicii cum traditione curiæ sæculari, quo casu disponitur esse locus preventionis; Cumque tam Concilium, seu Constitutio Pii IV. super ejus confirmatione, & publicatione, quam dictæ litteræ Gregorij contineant decretum irritans, quod inficit quamcumque contrariam possessionem, exinde inferbatur de qualibet diversa observantia curandum non esse.

4 Neque attendendum esse dicebant scribentes pro appellatibus istorum consensum, quoniam non potest subditus in præjudicium sui superioris, absque istius licentia, vel consensu prorogare jurisdictionem iudicis aliàs incompetentis ad text. in cap. significasti de foro competenti, ubi scribentes, cum ea sit lites materiæ, de quibus Carolus de Grassis effectu cleric. p. num. 53. Barbof. in Collectan. super eodem canone Carleval. de iudicis tom. 1. disput. 2. num. 1075. deducendo in idem ea, quæ ex Capic. decis. 9. & aliis habentur apud eundem Carleval. dicta disput. 2. num. 308. & 339. de Barone petente remissionem vassallorum ad suum forum, non obstante eorum consensu in jurisdictionem M. Curie Vicariæ, seu alterius Regii Tribunalis; Et in specialibus terminis dicti Conciliaris decreti in cap. causa omnes, quod scilicet causæ in prima instantia cognosci non possint in Tribunali superiori, consentiente subdito, sed dissentiente Ordinario, vel e converso Barbof. ad collectan. ad idem Concil. ubi supra num. 2.

Causa erat ex aliis motivis nimium turbida, undè propterea, absque necessitate examinandi istum articulum, qui remansit in decisus, commissa fuit in Rota cum clausula translativa executionis, ut Egomet

Card. de Luc. de jurisd. & Foro Compet.

scribens pro appellato ab initio dubitabam ex aliis motivis, facti potius quam juris, undè resolutio visa est probabilis, & juxta votum.

Quatenus verò pertinet ad hunc articulum super dicta materia textus in cap. significasti de foro competenti, quando scilicet jurisdictione iudicis aliàs incompetentis sit prorogabilis, seu prorogata sufficiat nec ne ad sustinendum actum, cum scribentes in contrarium multa in confuso cumularent, Dicebam ad tollenda æquivoca, procedendum esse cum distinctione conciliativa auctoritatum, quæ invicem pugnantem videntur.

Aut enim agitur de iudice penitus & omninò incompetente, qui nullam nec actu nec habitu habeat jurisdictionem, cuius sit incapax, ut est iudex laicus cum clerico seu in causis merè spiritualibus, & tunc rectè procedat dictum assumptum scribentium in contrarium super gestorum invaliditate quocumque consensu seu prorogatione non obstante, ob omnimodam incapacitatem, quam partium consensus tollere non potest ad text. in dicto cap. significasti, & cap. dilectus eodem titulo cum ibi notatu.

Aut agitur de incompetente, sed non incapaci, ut est, e. g. Episcopus alterius diocesis, qui cessante subiectione originis, domicilii, beneficii, contractus, vel rei sitæ, sit incompetens in causis clericorum vel aliorum non diocesanorum, non est tamen omninò incapax tanquam Ecclesiasticus; Et tunc de jure civili ex partium consensu redditur competens, ad text. in l. si convenit ff. de jurisdictione omnium iudicum, de jure autem canonico clericis est prohibitum absque proprii Ordinarii vel Superioris licentia ad text. dicto cap. significasti cum ibi notatis Barbof. ibidem Carol. de Grass. dicto effectu primo numer. 53. Carleval. dicta disputat. 2. num. 1075.

Quod tamen rectè procedere videtur, vel ad effectum ut ipse superior petere valeat avacationem seu remissionem causæ, vel ad effectum, ut subditus prorogans alienam jurisdictionem in præjudicium sui superioris, possit ab isto puniri, non autem ad effectum nullitatis gestorum ad commodum & favorem ipsius consentientis seu prorogantis, qui sibi imputare debet, neque admittendus est ad allegandam invaliditatem facti proprii, cum ita ex proprio delicto, in præjudicium alterius partis non delinquentis lucrum & commodum reportare diceretur, ut ex Turrecremata in cap. non liceat 3. quest. 6. & aliis Carol. de Grass. dicto effectu primo n. 59 cum sequentibus.

Aut demùm agitur de iudice habente jurisdictionem, & competentiam habitualement, ita & taliter, quod mero jure dici valeat competens, quamvis mediante declinatoria & ope exceptionis, sive de jure communi, sive speciali recusabilis, (qualis erat casus præcisus hujus controversiæ,) ac etiam est casus, quem frequenter tractant Regnicolæ ut supra de recusatione magnæ Curie Vicariæ aliorumque Regionum Tribunalium in causis vassallorum Baronum cum similibus, & tunc, Aut agitur de puncto remissionis causæ adhuc indecisæ, & rectè procedit eadem propositio, ut consensus subditi non attendatur in præjudicium Baronis seu alterius iudicis, cui illius causæ cognitio prius competit, sicuti e converso consensus ipsius Baronis propriæ jurisdictioni & privilegio renunciantis aptus non est præjudicare vassallo, eique impedire declinatoriam; Aut verò agitur de causa finita, & de sustinendis jam gestis in præ-

judicium ipsius prorogantis, & tunc dispositio dicitur *textus in cap. significasti*, non intrat, quoniam verè & propriè non est prorogare jurisdictionem judicis merè incompetenti, qui eam ex sola prorogatione obtinere dicatur, sed est renunciare exceptioni declinatoriæ, ac nolle ut privilegio seu jure aliàs competenti, itaut ille iudex vel superior rectè procedat jure suo, & ex propria nativa jurisdictione, tanquam per remotionem obstaculi, ut bene *Abb. cons. 25. lib. primo*, quem cæteri sequuntur collecti per *Carol. de Grass. dicto effectu primo num. 63. Carleval. dicta disput. 2. num. 1086.*

Quinimò etiam ubi ageretur, juxta casum præcedentem, de iudice omninò incompetente, non tamen incapaci ut supra dictum est, attamen conclusio procedit, Vel ad effectum ut proprio Superiori, non obstante subditi consensu, detur jus avocandi causas, seu petendi rescissionem gestorum, quæ sibi suæque jurisdictioni præjudicium parere possent, Vel ad effectum puniendi subditum ita malè agentem, non autem ut ipsemet ad proprium commodum, gestorum nullitatem allegare possit, ut ultra deducta per *Carol. de Grass. dicto num. 63.* ita distinguendo bene habetur apud *Surdum cons. 47. num. 36. circa finem*, cum quo pertransit *Rota decisi. 306. num. 8. & 14. par. 7. rec.* Atque ita probat recepta praxis totius Orbis, præsertim Curie Romanæ, quoniam A. C. extra Curiam non est competens in causis primæ instantiæ, itaut gesta ex defectu jurisdictionis remaneant invalida, ut *dec. 150. par. 4. rec. tom. 2. & sapius*, & tamen quotidie partibus consentientibus, seu non recusantibus, hujusmodi causæ validè tractantur.

In tertio autem & ultimo casu nos versabamur, quoniam Legatus in ejus provincia dicitur iudex competens omnium clericorum, habens cum eis, tam habitualem quàm actuaalem jurisdictionem, sicuti Ordinarius cum quo concurret, eoque majorem habet jurisdictionem & prærogativam *Hofstien. & cæteri communiter in cap. 1. de officio Legati, Speculator. tit. de Legati. §. superst. Gundisal. de Legato quest. 8. num. 3. Boer. de potestate Legati in principio num. 20.* ac præsupponitur in eodem decreto Concilii dicto *cap. 20.* & in ipsismet litteris *Gregor. XV.* in quibus præsupponitur iudex appellationum & recursuum, ac etiam in certis casibus ei datur cognitio in prima instantia ut supra.

Eoque magis hæc præsentia nullitas, reflectendo etiam ad veritatem, omninò cessabat, quia supponebatur talem esse usum & praxim, quem usum non considerabam tanquam inductivum novæ consuetudinis exorbitantis & correctoriæ dictæ Conciliaris dispositionis seu litterarum *Gregorii*, sed tanquam inductivum consensus & patientiæ ipsius Ordinarii, de cujus præjudicio agebatur, unde propterea clarius & absq; dubio ista nullitas non erat allegabilis ad regulam *text. in l. Barbarius ff. de off. Prætoris*, quo casu non intrat infectio decreti irritantis, quia non agit de impugnatione, sed de non comprehensione, seu non usu privilegii particularis, non autem legis universalis juxta distinctionem de qua *Ortobom. dec. 175. num. 16.* & in aliis frequenter.

***

**

*

P R A G E N.

P R O

ARCHIEPISCOPO.

C U M

EPISCOPO LITHOMARICEN.

Discursus pro veritate extra Curiam,

Clericus qui proprio diœcesano destitutus est, quia nempe ejus diœcesis ab infidelibus vel hæreticis occupata sit, transiens ad partes Catholicorum, cujus diœcesani subditus fiat, ad effectum præsertim collationis ordinum,

De pœna Episcopi conferentis ordines clerico alieno sine proprii diœcesani licentia; Et an Metropolitanus procedere possit ad censuras contra Episcopum Suffraganeum.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Clericus diœcesis ab infidelibus, vel hæreticis occupata sit diœcesanus & subditus illius diœcesis, adquam confugit.
- 3 Subditus ratione domicilii potest ordinari.
- 4 Domicilium quando contrahi dicatur.
- 5 An contribuentes in sustentatione seminaris in eo aliquod jus habeant.
- 6 Archiepiscopus Pragen. dicitur Legatus natus.
- 7 Licentia denegata per Superiorem non potest concedi per inferiorem.
- 8 In quibus deferendum non sit Theologis.
- 9 An bona fides & credulitas excuset Episcopum ordinantem alienum clericum.
- 10 An Metropolitanus possit, excommunicare alias censuras proferre contra Suffraganeos inconsulto Pontifice.

D I S C. LII.

Uidam Clericus Diœcesis *Alberstaden.* ab hæreticis occupatæ, in *Praga* Seminarium receptus, post aliquorum annorum decursum, in quibus sufficienter in literatura profecerat, quatuor minoribus ordinibus ab Archiepiscopo seu ejus Vicario in spiritualibus (*Suffraganeo* nuncupato) susceptis, ejusdem Seminaris exonerandi causa, per illius Rectorem commendatus fuit cuidam Parocho diœcesis *Lithomaricen.* ut cum prædicationis exercitio, aliisque honestis occupationibus victum sibi procuraret, donec deveniret ad ætatem habitam pro suscipiendo presbyteratu; Cum autem apud dictum Parochum moraretur, pluries Archiepiscopum deprecatus est pro concessione dimissorialium pro sacris ordinibus suscipiendis cum ætatis dispensatione, quod semper denegatum fuit, Deinde